

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administravimo departamentas
2020 04 02*

ANTRASIS SKYRIUS

BYLA GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ

(Peticija Nr. 52815/15)

SPRENDIMAS

(Dėl teisingo atlyginimo)

STRASBŪRAS

2019 m. lapkričio 19 d.

Šis sprendimas yra galutinis, tačiau jame gali būti daromi redakcinio pobūdžio pataisymai.

SPRENDIMAS GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ (DĖL TEISINGO ATLYGINIMO)

Byloje Geglis prieš Lietuvą

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Antrasis skyrius), posėdžiaujant komitetui, sudarytam iš:

Pirmininko Valeriu Gričco,
teisėjų Egidijaus Kūrio,
Darian Pavli

ir *skyriaus kanclerio pavaduotojo* Hasan Bakırcı,
po svarstymo uždarame posėdyje 2019 m. spalio 22 d.
skelbia tą dieną priimtą sprendimą:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo Lietuvos Respublikos pilietė Danuta Geglis (toliau – pareiškėja), 2015 m. spalio 19 d., Teismui pateikusi peticiją (Nr. 52815/15) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 34 straipsnį.

2. 2018 m. gruodžio 18 d. paskelbtame sprendime („sprendimas dėl esmės“) Teismas konstatavo, kad buvo pažeistas Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnis dėl to, kad restitucijos procesas užsitęsė per ilgai, ir dėl to, kad pareiškėjos nuosavybės teisės dar nėra visiškai atkurtos (*Geglis prieš Lietuvą* [Komitetas], Nr. 52815/15, § 56 ir operatyvinės dalies 2 punktą, 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas).

3. Vadovaudamasi Konvencijos 41 straipsniu, pareiškėja siekė teisingo turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo. Ji nepateikė reikalavimo atlyginti jai bylinėjimosi išlaidas. Teismas pareiškėjai priteisė 3 000 eurų neturtinei žalai atlyginti ir atmetė likusią pareiškėjos reikalavimo teisingai atlyginti neturtinę žalą dalį.

4. Dėl turtinės žalos atlyginimo, Teismo nuomone, Konvencijos 41 straipsnio taikymo klausimas nebuvo parengtas sprendimui, todėl Teismas jį atidėjo ir paragino Vyriausybę bei pareiškėją per šešis mėnesius pateikti šiuo klausimu savo pastabas ir svarbiausia pranešti Teismui apie bet kokį susitarimą, kurį jos galėtų pasiekti (*ibid.*, § 61 ir operatyvinės dalies 3 punktą).

5. Pareiškėja ir Vyriausybė nesusitarė ir pateikė savo pastabas dėl turtinės žalos atlyginimo.

TEISĖ

6. Konvencijos 41 straipsnis numato:

SPRENDIMAS GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ (DĖL TEISINGO ATLYGINIMO)

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir, jeigu Aukščiausiosios Susitariančios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, prirėikus Teismas gali priteisti nukentėjusiai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

1. Pokyčiai po sprendimo dėl esmės priėmimo

7. 2019 m. sausio 10 d. Nacionalinė žemės tarnyba (toliau – NŽT) priėmė tam tikrų vietovių Vilniaus rajone planą, kuriame pareiškėjai buvo paskirti trys žemės plotai, kurių bendras plotas buvo 1,28 ha. Pareiškėja jau anksčiau buvo sutikusi priimti minėtus plotus.

8. 2019 m. balandžio 10 d. NŽT atkūrė pareiškėjos nuosavybės teises į penkis žemės plotus Vilniaus mieste, kurių bendras plotas 0,0112 ha ir bendrasavininkė yra valstybė. Sprendime atkurti nuosavybės teises buvo nurodyta, kad pareiškėjos nuosavybės teisės į likusius 0,2786 ha bus atkurtos vėliau.

2. Šalių teiginiai

(a) Pareiškėja

9. Pareiškėja nurodė, kad ji neturėjo daugiau reikalavimų dėl žemės Vilniaus rajone (žr. šio sprendimo 7 punktą).

10. Dėl žemės Vilniaus mieste pareiškėja nurodė, kad jos nuosavybės teisės vis dar nebuvo atkurtos į 0,2786 ha (žr. šio sprendimo 8 punktą) ir kad, atsižvelgiant į laisvos žemės trūkumą, nebebuvo įmanoma jos nuosavybės teisių atkurti natūra. Taigi ji prašė 282 918 eurų kompensacijos už jai neatkurtos žemės dalį, ji teigė, kad prašoma kompensacija atitinka žemės rinkos vertę. Ji tvirtino, kad Vyriausybės pasiūlyta kompensacija (žr. šio sprendimo 14 punktą) buvo itin maža ir neatitiko žemės tikrosios vertės.

11. Pareiškėja taip pat nurodė, kad dėl to, kad valdžios institucijos nevykdė jos naudai 2005 m. priimto Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo (*ibid.*, § 24), ji neteko galimybės gauti 0,1027 ha žemės sklypą Vilniuje. Taigi ji prašė 104 292 eurų kompensacijos, atitinkančios tokio žemės ploto rinkos vertę.

(b) Vyriausybė

12. Pirmiausia Vyriausybė nurodė, kad pareiškėjos nuosavybės teisės Vilniaus rajone buvo visiškai atkurtos (žr. šio sprendimo 7 punktą), taigi šis klausimas jau išspręstas.

13. Dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo vykdymo (žr. šio sprendimo 11 punktą) Vyriausybė tvirtino, kad šis klausimas nebuvo Teisme nagrinėtos bylos dalykas.

SPRENDIMAS GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ (DĖL TEISINGO ATLYGINIMO)

14. Vyriausybė toliau nurodė, kad Vilniuje, kur pareiškėja norėjo, kad jos nuosavybės teisės būtų atkurtos natūra, daugiau nebuvo laisvos žemės, todėl vienintelė likusi galimybė buvo atkurti jai nuosavybės teises sumokant piniginę kompensaciją. Indeksuota 0,2786 ha žemės ploto Vilniuje vertė, kurią apskaičiavo kompetentingos institucijos pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką, buvo 806 eurai. Vyriausybė pabrėžė, kad rinkos vertę atitinkanti kompensacija už nacionalizuotą nuosavybę niekada nebuvo numatyta Lietuvos įstatymuose.

15. Galiausiai Vyriausybė nurodė, kad, jei vis dėlto pareiškėja norėtų, kad jos nuosavybės teisės Vilniaus mieste būtų atkurtos natūra, ji turėtų aiškiai tai nurodyti ir atsiimti turtinės žalos atlyginimo reikalavimą šioje byloje.

3. Teismo vertinimas

16. Teismas pakartoja, kad sprendimas, kuriuo jis nustatė pažeidimą, įpareigoja valstybę atsakovę nutraukti tokį pažeidimą ir atlyginti žalą, kuo tiksliau atkuriant iki pažeidimo buvusią situaciją (žr. *Brumărescu prieš Rumuniją* (dėl teisingo atlyginimo) [DK], Nr. 28342/95, § 19, ECHR 2001-I).

17. Sprendime dėl esmės Teismas konstatavo Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnio pažeidimą dėl to, kad pareiškėjos nuosavybės teisės nebuvo atkurtos į 0,2884 ha žemės plotą Vilniaus rajone ir 0,2898 ha žemės plotą Vilniaus mieste (žr. sprendimo dėl esmės 55–56 punktus).

18. Atsižvelgdamas į šalių teiginius ir turimą medžiagą, Teismas sutinka, kad po sprendimo dėl esmės priėmimo pareiškėjos nuosavybės teisės Vilniaus rajone buvo visiškai atkurtos (žr. šio sprendimo 7, 9 ir 12 punktus). Taigi Teismas neturi pagrindo šiuo aspektu priteisti turtinės žalos atlyginimą.

19. Teismas taip pat mano, kad pareiškėjos reikalavimas atlyginti turtinę žalą, kurią tariamai padarė valdžios institucijos nevykdydamos 2005 m. priimto Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo (žr. šio sprendimo 11 punktą), nėra tiesiogiai susijęs su pažeidimu, nustatytu sprendime dėl esmės. Taigi Teismas atmetą šią reikalavimo dalį.

20. Dėl likusio pareiškėjos reikalavimo Teismas pažymi, kad iki šiol pareiškėjos nuosavybės teisės į žemę Vilniaus mieste yra atkurtos tik iš dalies (žr. šio sprendimo 8 punktą). Savo pastabose pareiškėja teigė, kad, kadangi Vilniuje nebėra laisvos žemės, ji norėtų, kad jos nuosavybės teisės būtų atkurtos sumokant jai piniginę kompensaciją (žr. šio sprendimo 10 punktą). Atsižvelgdamas į Vyriausybės pastabas šiuo klausimu (žr. šio sprendimo 14 ir 15 punktus), Teismas mano, kad pareiškėjai turėtų būti atlyginta turtinė žala. Jeigu nacionalinėms valdžios institucijoms vėliau būtų pateikti kokie nors susiję reikalavimai, pastarosios turėtų teisę atsižvelgti į kompensaciją, kurią šiuo sprendimu priteisė Teismas (žr. *Gladysheva prieš Rusiją*, Nr. 7097/10, § 104, 2011 m. gruodžio 6 d. sprendimas, ir *Nekvedavičius prieš*

Lietuvą (dėl teisingo atlyginimo), Nr. 1471/05, § 23, 2015 m. lapkričio 17 d. sprendimas).

21. Teismas jau yra sutikęs, kad dalinės restitucijos principas, siekiant ištaisyti senas klaidas, atitinka Konvenciją ir dėl to kompensacijos dydis už seniai prarastas nuosavybės teises gali būti įvertintas pagal metodikas, nustatytas nacionalinėje teisėje, o ne pagal tokios nuosavybės rinkos vertę (žr. *Beinarovič ir kiti prieš Lietuvą*, Nr. 70520/10 ir 2 kiti, § 142, 2018 m. birželio 12 d. sprendimas ir ten cituojamos bylose). Daugelyje bylų prieš Lietuvą Teismas sutiko, kad kompensacijos, atitinkančios indeksuotą nuosavybės vertę, apskaičiuotą kompetentingų valdžios institucijų, sumokėjimas atitiko Konvencijos pirmojo protokolo 1 straipsnyje numatytą teisingos pusiausvyros reikalavimą (žr. *Paukštis prieš Lietuvą*, Nr. 17467/07, § 81, 2015 m. lapkričio 24 d. sprendimas; *Valančienė prieš Lietuvą*, Nr. 2657/10, § 67, 2017 m. balandžio 18 d. sprendimas; ir *Bartulienė prieš Lietuvą* [Komitetas], Nr. 67544/13, § 71, 2018 m. balandžio 24 d. sprendimas).

22. Taigi Teismas negali sutikti su pareiškėjo reikalavimu, kad jai turi būti atlyginta visa jai negražintos žemės rinkos vertė (panašioms situacijoms žr. *Nekvedavičius*, cituotas pirmiau, § 20, ir *Bykova ir kiti prieš Lietuvą* [Komitetas], Nr. 66042/10, § 59, 2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas). Teismas atkreipia dėmesį į Vyriausybės teiginį, kad tos žemės indeksuota vertė, kurią apskaičiavo kompetentingos valdžios institucijos, yra 806 eurai (žr. šio sprendimo 14 punktą).

23. Teismas pastebi, kad valdžios institucijos jau 1991 m. turėjo žinoti, kad pareiškėja turėjo teisę atkurti nuosavybės teises, nes jos sesuo buvo pateikusi prašymą atkurti nuosavybės teises, o pati pareiškėja tokį prašymą pateikė 2000 m. (žr. sprendimo dėl esmės 52 punktą). Vis dėlto iki šiol jos nuosavybės teisės nėra visiškai atkurtos. Tokiomis aplinkybėmis Teismas mano, kad reikia atsižvelgti į ilgą laiką, kurio Vyriausybei prireikė, kad pareiškėjai būtų sumokėta kompensacija, ir kompensacijos nuvertėjimą per tą laiką (žr. *Beinarovič ir kiti prieš Lietuvą* (dėl teisingo atlyginimo), Nr. 70520/10 ir 2 kiti, § 20, 2019 m. birželio 25 d. sprendimas ir ten cituojamos bylos).

24. Tokiomis aplinkybėmis Teismas priteisia pareiškėjai 1 500 eurų turtinei žalai atlyginti.

B. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos

1. Šalių teiginiai

25. Pareiškėja reikalavo priteisti jai 2 000 eurų bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms atlyginti, kurias ji patyrė bylinėdamasi Teisme. Ji pateikė sąskaitą, kurią išrašė jos atstovė, pagal kurią pareiškėja sutiko sumokėti 500 eurų už peticijos Teismui parengimą, 1 000 eurų už pastabų dėl esmės parengimą ir 500 eurų už pastabų dėl teisingo atlyginimo parengimą.

SPRENDIMAS GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ (DĖL TEISINGO ATLYGINIMO)

26. Vyriausybė tvirtino, kad Teismas turėtų vertinti tik pareiškėjos patirtas bylinėjimosi ir kitas išlaidas pateikiant pastabas dėl teisingo atlyginimo, nes ji nepateikė kitų reikalavimų atitinkamoje proceso stadijoje (žr. šio sprendimo 3 punktą).

2. Teismo vertinimas

27. Vadovaujantis Teismo reglamentu, pareiškėjas, siekiantis gauti teisingą atlyginimą pagal Konvencijos 41 straipsnį, privalo pateikti konkretų reikalavimą per nustatytą laiką pastaboms dėl esmės pateikti, nebent skyriaus pirmininkas nuspręstų kitaip (60 taisyklės 1 ir 2 dalys). Jei pareiškėjas nepaiso šių reikalavimų, Teismas gali juos visai ar iš dalies atmesti (60 taisyklės 3 dalis).

28. Šioje byloje pareiškėja nepateikė jokio reikalavimo atlyginti bylinėjimosi ir kitas išlaidas per nustatytą laiką pastaboms dėl esmės pateikti (žr. šio sprendimo 3 punktą ir sprendimo dėl esmės 63 punktą). Taigi Teismas atmets jos reikalavimo dalį dėl peticijos ir pastabų dėl esmės parengimo.

29. Vis dėlto atsižvelgdamas į turimus dokumentus, Teismas priteisia pareiškėjai 500 eurų už pastabų dėl teisingo atlyginimo parengimą.

C. Palūkanos

30. Teismas mano, kad nevykdant įsipareigojimų palūkanos turi būti skaičiuojamos pagal ribinę Europos centrinio banko skolinimo normą, pridodant tris procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENBALSIAI

1. Nusprendžia

- a) kad valstybė atsakovė per tris mėnesius nuo sprendimo priėmimo turi sumokėti pareiškėjai:
  - i) 1 500 eurų (vieną tūkstantį penkis šimtus eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius turtinei žalai atlyginti;
  - ii) 500 eurų (penkis šimtus eurų) ir bet kokius taikytinus mokesčius bylinėjimosi ir kitoms išlaidoms atlyginti;
- b) kad nuo minėto trijų mėnesių termino pabaigos iki sprendimo įvykdymo dienos per įpareigojimų nevykdymo laiką nuo minėtų sumų turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos centrinio banko skolinimo normą, pridodant tris procentus.

2. *Atmeta* likusią pareiškėjos reikalavimo dėl teisingo atlyginimo dalį.

SPRENDIMAS GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ (DĖL TEISINGO ATLYGINIMO)

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2019 m. lapkričio 19 d., vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Hasan Bakırcı
Kanclerio pavaduotojas

Valeriu Grițco
Pirmininkas

SPRENDIMAS GEGLIS PRIEŠ LIETUVĄ (DĖL TEISINGO ATLYGINIMO)